

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика и професионално направление 4. 4. Науки за Земята, научна специалност ”Океанология” и научно направление: Стратиграфия на кватернерните наслаги в Черноморския регион, обявен от Института по океанология към БАН и обн. в ДВ бр. 16/26. 02. 2016 г.

Единствен кандидат: Райна Иванова Христова – доцент д-р в секция ”Морска геология и археология” в Института по океанология към БАН

Рецензент: професор дгн Георги Цветков Алексиев от НИГТГ към БАН

Рецензията е възложена с решение на Научното жури (Протокол № 1 от 10.05.2016 г.), състава на което е утвърден със заповед № 124/26.04.2016 г. на изп. дл. Директор на ИО ”Фритьо Нансен” към БАН.

1. Общо описание на представените документи

Конкурсът за заемане на академична длъжност „професор” по „Океанология – стратиграфия на кватернерните наслаги в Черноморския регион” за нуждите на секция ”Морска геология и археология” към ИО–БАН е обявен с решение на Научния съвет на Института в ДВ бр. 16/26.02.2016 г. Документите за участие в конкурса на доцент д-р Райна Иванова Христова са представени и заведени в канцеларията на Института с Вх. № 290/КП 01-01/14.04.2016 г.

Кратка характеристика за професионалното израстване на кандидата

Райна Христова е родена на 05.08.1963 г. в гр. Ямбол. През 1986 г. завършва СУ „Св. Климент Охридски” с ОКС „магистър” по „Геология” и научна специализация „Палеонтология и стратиграфия”. От 1986 до 1993 г. работи като специалист геолог в Института по океанология към БАН. Провежда две специализации: в Геологическия институт в Киев по кватернерна геология и МГУ–Москва по морска геология. През периода 1993 – 2003 г. преминава през научната йерархия от III-I степен научен сътрудник в Института, като работи в областта на литологията, биостратиграфията на кватернерните наслаги; стратиграфската корелация, палеогеографията на кватернерния период и др. През 2004 г. защитава дисертация на тема: „Палеогеография на Българския черноморски шелф и крайбрежие през кватернера” и получава ОНС „доктор” по научната специалност „Океанология”. От 2007 г. до днес заема длъжността доцент в Института по океанология. Хоноруван преподавател е в: СУ ”Св. Кл. Охридски” – морска и кватернерна геология; Техническият университет и ВВМУ

– Варна по геология, петрография, минералогия и енергийни ресурси на Световния океан.

Доц. д-р Райна Христова участва в разработване и координиране на 30 научни проекта, от които два по 6^{та} и един по 7^{ма} рамкова програма на ЕС, договори с външни учреждения, ведомства и фирми от страната. Получава три пъти „Наградата на Варна” за участие в колективни практико-приложни разработки на Института по океанология за 2011, 2014 и 2015 г. Кандидатът членува в СУБ. Владее отлично френски, руски и английски език. Притежава знания, умения и компетенции по геоинформационни технологии и картографиране.

Професионалната специализация и научните интереси на доц. д-р Райна Христова са свързани с литология и биостратиграфия на кватернерни наслаги, стратиграфска корелация на кватернерни секвенции от сушата и шелфа, климатични флуктуации на морското ниво и палеогеографски реконструкции в еволюцията на Черноморската котловина през кватернера. Проявява научни интереси в изучаване на кални вулкани и газохидрати.

Обща характеристика на научни трудове за кариерното израстване

В конкурса за академичната длъжност „професор” доц. Райна Христова е представила общо 62 научни труда. От тях 23 научни труда ще бъдат подложени на рецензиране: една самостоятелна монография, 1 студия в монографичен сборник, 6 научни публикации в списание с IF, 7 статии в специализирани издания и 8 научни доклада от международни и национални конференции, а другите 39 научни труда са представени за сведение и няма да бъдат подложени на рецензиране, но ще бъдат взети при общата оценка. От списъците за публикационната дейност се установява, че 39^{те} от научните трудове на кандидата са свързани с придобиване на ОНС „доктор” – общо 8 броя, а останалите научни трудове са свързани с конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” – 31 броя. От тях 21 броя са научни статии и 10 научни доклади от международни и национални научни конференции.

№	Отпечатани в източник	Български и Руски език	Английски език	Общо
1.	Монография	7В-1		1
2.	Студии в монографични сборници		7В_2	1
3.	Статии, публ. у нас и чужбина	7В_5; 7В_6; 7В_7; 7В_9; 7В_17; 7В_22	7В_10	7
4.	Статии, публ. с ISI (импакт фактор)		7В_3; 7В_4; 7В-8; 7В-16; 7В_18; 7В_23	6

5.	Доклади, публ. в сбор. от межд. и нац. конф.	7В_11	7В_12; 7В_13; 7В-14; 7В_15; 7В_19; 7В_20; 7В_21	8
6.	Публикации за рецензиране за професор	8	15	23
7.	Публ. от предишни хабилитации и прид. на научни степени	14	25	39

В така представените научни трудове авторът участва, както следва:

- самостоятелни работи – 7В-1; 7В_2; 7В_3; 7В_4; 7В_5; 7В_6; 7В_9; 7В_10; 7В_11; 7В_13; 7В_18; 7В_19; 7В_20 – 13 бр.
- на първо място – 7В-8; 7В-14; 7В_15; 7В-16; 7В_17; 7В_21; – 6 бр.
- на второ място – 7В_22; 7В_23; – 2бр.
- на трето и т. н. – 7В_7; 7В_12; – 2бр.

В тематично отношение публикациите, представени за участие в конкурса са посветени на изучаване на литологията, биостратиграфията на кватернерните седиментни разрези и мястото и ролята на климатичните флуктуации за палеогеографската еволюция на Българското черноморско крайбрежие и шелф [7В_1; 7В_2; 7В_20 и др.], разкриване на стратиграфската позиция и пространствено-времеви корелационни взаимоотношения на кватернерните литостратиграфски разрези в рамките на българския сектор на Черноморската котловина [7В_3; 7В_4; 7В_8; 7В_18; 7В_19 и др.], морска геохронология [7В_16; 7В_23] и разработване на модели за оценка на състоянието и потенциала на природните условия и ресурси в обсега на аквалните геосистеми [7В_7; 7В_10; 7В_11; 7В_12 и др.].

Самостоятелен автор е на 13 научни труда, в т. ч. монографичния труд "Българският шелф и крайбрежие през кватернера – геоложка еволюция и климатични промени" и студия в монографичен труд, на 6 научни труда е първи автор, на 2 статии е втори автор, а на 2 публикации е трети автор. От 23 статии, подложени на рецензиране, на кирилица са 8 бр., а 15 са на латиница, като шест от тях са отпечатани в списания с IF. Съавтори на кандидата са предимно български учени. Отпечатани са в наши и чужди научни издания, списания с импакт фактор и тематични сборници от национални и международни конференции. Изнася над 20 научни доклади и постери на национални и международни конференции, симпозиуми и други научни форуми.

В представения списък за цитирания са отбелязани около 88 бр. цитирания. От тях 74 бр. са установени у нас, а в чужбина са забелязани около 14 цитирания.

На рецензиране и оценяване от посочените раздели подлежат научните трудове, отпечатани в престижни тематични списания и в периодични и

специализирани издания на национални и международни конференции по научната специалност: самостоятелна монография – 1 бр., една студия в монографичен труд, научни статии – 13 бр., от които 6 публикации са с ISI (импакт фактор) и 8 научни доклада в сборници от национални и международни конференции.

2. Анализ и оценка на научните и научно-приложните приноси от дейността на кандидата

Оновните научни и научно-приложни приноси са обобщени в следните тематични направления:

На основата на анализи и обобщения на литостратиграфски, биостратиграфски данни и пространствено-времеви корелации е разкрита ритмиката в палеогеографските и палеоекологични обстановки в развитието на Черноморската котловина през кватернера. С нови биостратиграфски данни е подкрепена идеята за плавно еволюционно, а не „геокатастрофално” нахлуване на средиземноморските води в Черноморския басейн [7В_1].

На базата на литоложки, биостратиграфски и палеомагнитни данни е детайлизирана стратиграфията на морските кватернерни седименти от българския сектор на Черноморския басейн. Доказани са нови находища на седименти от карангатския регионален етаж, нови разкрития на горночаудински и морски холоценски наслаги [7В_3;17В_4;7В_8].

Изяснена е стратиграфската позиция и е създадена схема на пространствените корелационни взаимоотношения на горнокватернерните литостратиграфски единици и биостратиграфски зони на границата шелф – континентален склон от българския сектор на Черноморския басейн [7В_18;7В_19; 7В_22].

Направен е конкретен колективен научен принос в изучаването на потопените селища по българското черноморско крайбрежие от енеолита и раннобронзовата епоха [6 500–4 000 BP]. Разкрити са хода и размаха на сложни геоложки събития. Проведени са детайлни стратиграфски изследвания с прецизни хронологични археологични данни. Реализираните изследвания показват, че континенталния шелф притежава огромен потенциал за геоархеологични проучвания за намиране на артефакти и регистриране на праисторически местообитания [7В_16; 7В_23].

3. Практико-приложна изследователска дейност на кандидата

Кандидатът за длъжността „професор” активно участва в научно-изследователската и практико-приложна дейност на Института по океанология

към БАН. Това особено добре проличава от анализа на представените списъци за ръководство и участие на кандидата в научни проекти, финасирани от различни източници.

Научноизследователската дейност, научно-приложни и практико-приложните приноси на доц. Райна Христова са свързани с ръководство и участие в разработване на 30 научни проекта, от които 24 са разработени в периода от 2008–2016 г. (след хабилитацията за доцент). Участва в 14 международни проекти, финансирани от външни източници: От тях 2 проекта са по 6^{та} и един по 7^{ма} рамкова програма на ЕС; Оперативна програма ”трансгранично сътрудничество” на ЕС – 5 проекта. Ръководи и участва и в шест национални проекта, финансирани от международни и национални програми и източници: МОСВ – 2 проекта; МОН „Програма Рила” – 2 проекта и два проекта, финансирани по ЕБР/БАН. Във всички 14 проекта, 11 от които са по международни програми, са разработвани актуални научни проблеми в сферата на литостратиграфията, колебания на морското ниво и човешката адаптация към промените в околната среда през холоцена в Черноморския регион, изграждане на мониторингови мрежи за наблюдения на морските и вътрешни басейни във връзка с тяхното интегрирано управление; въвеждане на регионална мониторингова информационна система за ранно предупреждение от морски опасности и катастрофални процеси в обсега на българско-румънското крайбрежие, морска геоархеология и изграждане на модели за оценка на потенциала на морските георесурси и др. Участието ѝ в разработването на тези актуални научни проблеми има съществен практико-приложен принос във връзка с устройството, управлението и устойчивото развитие на високо урбанизираните пространства от българския сектор на Черноморско крайбрежие.

Освен това кандидата участва в 10 договорни проекта, финансирани от външни възложители, сключени и разработени от научни колективи на ИО към БАН. Кандидатът като член на тези научните колективи има безспорен научен и практико-приложен принос в оценката на устойчивостта на инженер-геоложката основа на площадки за монтирането на сондажни платформи за дълбоководно сондиране и прокарването на трасета за построяването на телекомуникационна и газопреносна инфраструктура, както и ОВОС на контейнерен терминал на Варненското пристанище.

Участието в създаването на мониторингова мрежа и изграждане на ГИС интегрирани геобазис от данни и геоинформационни продукти за високо урбанизираните сегменти от Черноморското крайбрежие, изложени на антропогенен натиск демонстрира постигнатите оригинални научни и практико-

приложни резултати от научните колективи. Свидетелство за това е и получената три пъти „Награда на община Варна” от научните колективи на Института по океанология за 2011, 2014 и 2015 г.

4. Разпознаваемост на кандидата в научното пространство

Известността и разпознаваемостта на всеки учен в научното пространство се определя от популярността на неговите публикации (цитирания) и активно участие в изпълнението на актуални национални и международни проекти. В справката за забелязаните цитирания на доц. д-р Райна Христова са представени около 88 броя. От тях 14 са цитиранията в чужбина, а останалите 74 бр. са забелязани в български научни издания. Съдейки по справката за цитиранията и ръководството и участието в актуални научни проекти проличава, че популярността и разпознаваемостта на кандидата ускорено нарастват у нас и чужбина през последните години.

5. Педагогическа, организационна и научно-експертна дейност

През периода 1997-2000 г. доц. Райна Христова е хоноруван асистент в Техническият университет – Варна към Факултета „Екология и морски науки” и води лекционни курсове по дисциплините „Геология и петрография” и „Геоокология”. От 2012 г. до днес е хоноруван преподавател и води лекционни курсове по „Минерални и енергийни ресурси на Световния океан” във Факултет „Инженерен” към ВВМУ ”Никола Вапцаров” – Варна. От 2013 досега е хоноруван преподавател в СУ ”Св. Кл. Охридски” към Геолого-Географския факултет. Не разполагам със сведения и оценки за преподавателската дейност на кандидата, но самото водене на лекционни курсове в три различни университета по актуални научни направления и проблеми е доказателство, че кандидата има висока компетентност и е търсен преподавател.

Кандидатът е ръководител на двама дипломанти от ВВМУ – Варна. Ръководи и един редовен докторант от ШУ ”Епископ К. Преславски” в професионално направление 4. 4. Науки за Земята „Геология на океаните и моретата”. Доц. д-р Райна Христова от 2010 г. до днес е член на НС към Института по океанология, а през периода 2008–2010 г. е член на СНС по Географски науки към ВАК. Кандидатът е рецензент на двама докторанти и рецензент за избора на четирма доценти и един професор. Кандидатът има богат 30-годишен професионален опит, като участник и ръководител на експедиции в изследването на морските акватории.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение трябва да изтъкна, че от направения анализ и оценка на постигнатите научно-изследователски, практико-приложни и експертни резултати показват, че доц. д-р Райна Христова има ясно изграден научноизследователския профил. Най-ярко изпъкват постиженията на кандидата в сферата на литостратиграфията и биостратиграфия на кватернерни седименти; стратиграфска корелация на кватернерни разрези от сушата и шелфа, климатични флуктуации на морското ниво и палеогеографски и палеоекологични реконструкции в еволюцията на Черноморската котловина през кватернера. Безспорни са практико-приложните приноси на кандидата при изследване на глобалните колебания на морското ниво и човешката адаптация към промените в околната среда през холоцена в Черноморския регион; разработване на мониторингови мрежи за наблюдения на морските и вътрешни басейни във връзка с тяхното интегрирано управление; морска геoarхеология и изграждане на модели за оценка на потенциала на морските георесурси и др.

Наукометричните показатели на кандидата и неговата разпознаваемост в научното пространство отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор”.

Въз основа на прегледа на представената документация, анализа на научно-творческата дейност, постигнатите оригинални научни и безспорни практико-приложни резултати ми дават основание да ПРЕПОРЪЧАМ на членовете на уважаемото Научно жури да изберат доц. д-р Райна Иванова Христова за „професор” по научната специалност „Океанология” и научно направление „Стратиграфия на кватернерните наслаги в Черноморския регион” в професионално направление 4. 4. Науки за Земята.

06. 06. 2016 г.
гр. София

Рецензент:

(проф. дн Георги Алексиев)